

Student: U potrazi za knjižnicom

Mystery shopping u hrvatskim knjižnicama

Mentor: Mihaela Banek Zorica

Studenti: Maja Benčec, Iva Brunšek, Tomislav Ivanjko,
Ivana Mišalongin, Lidija Šajatović

Ožujak, 2006.

Filozofski fakultet u Zagrebu
Odsjek za informacijske znanosti

Sadržaj

1. Uvod
2. O projektu
3. Metodologija
4. Rezultati – Gradska knjižnica
5. Rezultati – Knjižnica *Božidara Adžije*
6. Rezultati – Nacionalna i sveučilišna knjižnica
7. Zaključak

Uvod

▪ Glavni razlozi:

- Reforma visokoškolskog obrazovanja – Bolonjski proces
- Slični projekti u svijetu
- Poboljšanje usluge, poboljšanje ponašanja osoblja, te usporedba sa drugim sličnim ustanovama

▪ Opis tehnike:

- *Mystery Shopping* jedna je od metoda evaluacije razina usluga u nekoj ustanovi
- U području knjižnica, tajni kupci uglavnom se orijentiraju na ispitivanje kvalitete usluge koje pruža informacijska služba

O projektu

- Zamišljeno kao pilot-projekt koji najavljuje opsežnije istraživanje
- Namjera mu je ukazati na neke od problema s kojima se susreću studenti kada koriste usluge knjižnica
- Usmjereno na visokoškolsko obrazovanje (društveno-humanističke znanosti)
- Iz perspektive studenta
- Idealno oruđe za procjenu zadovoljstva korisnika
- Prilika da se pohvali dobro obavljen posao, ali i da se vidi što se treba popraviti
- Mali broj posjeta
- Subjektivnost pristupa (iskustva i kriteriji)

O projektu (2)

- Izvori:

- Katz, W. A. *Introduction to reference work.*
- IFLA: *The Public Library Service. Guidelines for Development (Customer Care)*
- Slični projekti u svijetu navedeni u radu Hannelore Vogt *Putting the Customer First! Managing Customer Satisfaction*

Metodologija

Koraci:

▪ Vrednovan je:

- Stav prema korisniku i informativnost
- Način odgovora i korisnost informacija
- Opći dojam

▪ Odlasci u knjižnice

- Tijekom veljače 2006.
- 3 posjeta svakoj od knjižnica

Metodologija (2)

Koraci:

- **Odabir najprikladnijih knjižnica:**
  - Gradska knjižnica Zagreb
  - Knjižnica *Božidara Adžije*
  - Nacionalna i sveučilišna knjižnica
- **Odlasci u knjižnice**
  - korišteni pripremljeni upitnici
  - pripremljena lista pitanja
  - unaprijed pronađeni relevantni odgovori u knjižnicama FF-a i putem online usluge *Pitajte knjižničare*
- **Obrada i prikaz rezultata**

Rezultati – Gradska knjižnica Zagreb

▪ Stav prema korisniku i informativnost

- Informacijski pult nalazi se prilično daleko u unutrašnjosti knjižnice
- U sva tri slučaja bilo je potrebno ili čekati kako bi nam se informator obratio ili smo se prvi morali obratiti informatoru
- U dva slučaja zabilježen je razgovor s kolegama, a jednom se moralo čekati kako bi informator završio duži privatni poziv za što nije bilo nikakve isprike
- U sva tri slučaja stav prema korisniku bio je prilično nezainteresiran i nemaran
- Stav prema korisniku u sva tri slučaja bio je administrativan, bez želje za kvalitetnim odgovorom na informacijski upit

Rezultati – Gradska knjižnica Zagreb (2)

▪ Način odgovora i korisnost informacija

- U jednom slučaju na upit je odgovoreno odmah – odgovor nepotpun
- U dva slučaja upućeni na ispunjavanje obrasca – rezultati za tjedan dana
- Dobiveni rezultati potpuno različiti
  - U jednom slučaju na zahtjev odgovoreno samo jednom publikacijom
  - U drugom slučaju na upit odgovoreno iscrpno i opširno, upućeni smo na tiskanu građu (uključujući i časopise), elektroničku građu, NSK te građu na stranim jezicima

Rezultati – Gradska knjižnica Zagreb (3)

▪ Opći dojam

- Nespretna uređenost prostora, administrativan odnos prema korisnicima, mala korisnost i nepotpunost pruženih informacija
- Gradska knjižnica zbog svog bogatog fonda najbolje funkcionira kao servis za posuđivanje knjiga, dok rješavanju informacijskih upita nije posvećena dovoljna pažnja
- Zaista kvalitetno riješen informacijski upit u trećem slučaju pokazuje kako ta pretpostavka uopće ne mora biti točna, te kako se i taj dio poslovanja info službe može vrlo kvalitetno i profesionalno obaviti

Rezultati – Knjižnica *Božidara Adžije*

▪ Stav prema korisniku i informativnost:

- U sva tri dolaska doček je bio korektan
- Čim nas je primijetio, informator nam se obratio pozdravom i ponudio svoje usluge
- U jednom slučaju informator je pokazao iznimnu ljubaznost i zainteresiranost u pružanju informacija
- U dva slučaja pristup bio korektan, no bez velike zainteresiranosti za što boljim odgovorom na upit
- U prvom slučaju informacijski intervju bio je detaljan, u ostala dva slučaja informator se zadovoljio postavljenim upitom i nije osjećao potrebu dalje razraditi upit
- Ponašanje informatora u sva tri slučaja bilo je prihvatljivo i profesionalno, a u prvom slučaju i veoma pohvalno

Rezultati – Knjižnica *Božidara Adžije* (2)

▪ Način odgovora i korisnost informacija

- U sva tri slučaja pronađena je tiskana monografska građa čiji je izbor bio ograničen samo na fond sustava Knjižnica grada Zagreba
- U nijednom slučaju nismo bili upućeni na nijedan drugi knjižnični sustav, časopise ili elektronički izvor
- Jedino upućivanje vršilo se na druge knjižnice u sustavu, posebno na Gradsku knjižnicu
- Velika prednost usluge u knjižnici *Božidara Adžije* bila je u tome što su sve trenutno raspoložive knjige odmah predočene korisniku kako bi ih mogao pregledati i eventualno odmah posuditi

Rezultati – Knjižnica *Božidara Adžije* (3)

▪ Opći dojam

- Knjižnica *Božidara Adžije* dobro funkcionira kao mjesto na kojem se mogu pronaći početne informacije o nekom predmetu
- Svako ozbiljnije istraživanje priječi ograničavanje na fond sustava Knjižnica grada Zagreba i tiskanu građu
- Unutar svog fonda, knjižnica funkcionira reprezentativno
- Posebno nam se svidjelo ugodno radno ozračje, ljubazno osoblje, te osjećaj dobrodošlice koji se potiče kod korisnika

Rezultati – NSK (1)

▪ Stav prema korisniku i informativnost

- U sva tri dolaska pri postavljanju upita info službi na razini 0, upućeni smo na 3. kat, gdje se nalazi predmetno (tematsko) pretraživanje
- Kada se stigne na 3. kat nema jasnih uputa gdje se predmetno pretraživanje nalazi, tako da se korisnik mora ponovno informirati na informacijama 3. kata
- Predmetni informator u sva tri slučaja pokazao se iznimno susretljivim, stručnim i zainteresiranim za što bolje ispunjavanje potrebe korisnika
- Tijekom temeljitog informacijskog intervjua, postavljana su mnoga pitanja, kako bi informator dobio što bolji uvid u potrebe korisnika, te što bolje odogovorio na naš upit

Rezultati – NSK (2)

▪ Način odgovora i korisnost informacija

- U dva slučaja upućeni smo na ispunjavanje obrasca za predmetno pretraživanje, a informaciju smo u oba slučaja dobili dva dana kasnije kako nam je i rečeno
- Jednom smo osobno došli po rezultate u NSK, dok su nam u drugom slučaju, na naš zahtjev, rezultati poslani elektroničkom poštom
- U trećem slučaju na naš upit odgovoreno je odmah po dolasku
- U sva tri slučaja dobili smo ispis bibliografskih jedinica sa ručno ispisanim signaturama i uputama gdje se navedene jedinice mogu pronaći
- Niti jednom nismo bili upućeni na bilo kakve elektroničke izvore ili na neke druge knjižnice

Rezultati – NSK (3)

▪ Opći dojam

- Usluge predmetnog pretraživanja pokazala se kao najinformativnija i najopsežnija u pružanju relevantnih rezultata, što je razumljivo obzirom na velik fond knjižnice
- Opći je dojam kako je ovo najkorisnija usluga pružanja bibliografske informacije s kojom smo se susreli i preporučujemo je svim studentima
- Sama usluga nedovoljno je naglašena u ponudi NSK, te je naše mišljenje kako bi je trebalo više približiti studentima
- Problem edukacije korisnika

Zaključak

▪ Korisnost

- Studenti će najviše potrebne literature pronaći u NSK – tematsko pretraživanje je opširno i temeljito, što je logično obzirom na opseg fonda NSK
- U ostalim knjižnicama korisnik se većinom mora oslanjati sam na sebe i svoje sposobnosti pronalaženja relevantne literature
- Knjižnica *Božidara Adžije* funkcionira reprezentativno unutar svog fonda
- Gradska knjižnica – kvalitetno riješen posljednji upit pokazuje kako postoji solidna baza za rješavanje informacijskih upita na koje uvelike utječe ljudski faktor

Zaključak (2)

▪ Problemi

- Niti jedna knjižnica nije nas uputila na elektroničke izvore (Internet, specijalizirane baze podataka)
- Niti jednom nismo bili upućeni na online usluge poput *Pitajte knjižničare*
- Samo jednom smo bili upućeni na neki drugi knjižnični sustav (NSK)

▪ Dojam

- Dobar opći dojam
- Postoji prostor za poboljšanje usluga
- Problem u komunikaciji student - knjižničar
- Potreba za sveobuhvatnim istraživanjem koje bi potvrdilo ili opovrgnulo naše rezultate

Hvala na pažnji!

Pitanja, komentari...?

Student: U potrazi za knjižnicom

Mystery shopping u hrvatskim knjižnicama

Mentor: Mihaela Banek Zorica

Studenti: Maja Benčec, Iva Brunšek, Tomislav Ivanjko,
Ivana Mišalongin, Lidija Šajatović

Ožujak, 2006.

Filozofski fakultet u Zagrebu
Odsjek za informacijske znanosti

Primjer upitnika

Lista pitanja za projekt «Mystery Shopping»

Ime ispitivača: _____ Ime knjižnice: _____
Datum: _____ Vrijeme: _____

1. Jesu li Vas zaposlenici primijetili kada ste ušli u knjižnicu?	Da	Ne
2. Jeste li dočekani na prijateljski način?	Da	Ne
2.a Ako da koji je to bio pozdrav?		
3. Da li su oznake pultova bile jasne i razumljive?	Da	Ne
4.b. Kada ste zamolili za pomoć, da li vam je bila omogućena?	Da	Ne
4.c Ako ne, koje je bilo obrazloženje?		
5. Kada ste postavili svoj upit, koliko ste trebali čekati na odgovor?		
5.a Ako ste trebali čekati, kada ste konačno dobili odgovor, da li su vam zahvalili na strpljenju?	Da	Ne
6. Kada ste postavili svoj upit, da li vam se zaposlenik nasmijao i ponašao na prijateljski način?	Da	Ne
7. Da li su vas gledali u oči barem 50% vremena?	Da	Ne

Primjer upitnika (2)

8. Da li su vas ispitivali potpitanja pokušavajući otkriti vaše potrebe?	Da	Ne
9. Da li su pokazali volju i želju pomoći vam?	Da	Ne
10. Da li su pokazali ikakve neprimjerene geste ili ponašanja?	Da	Ne
10.a Objasnite:		
11. Da li su vas otpratili do polica, izvora podataka, materijala ili kompjutera odgovarajući na vaš upit?	Da	Ne
12. Da li su provjerili da dobiveni podatci zadovoljavajuće odgovaraju na vaš upit	Da	Ne
13. Da li su pronašli točan odgovor?	Da	Ne
14. Da li ste imali njihovu potpunu pozornost?	Da	Ne
14.a Ako ne, koje su bile smetnje?		
14.b Da li su se ispričali radi smetnji?	Da	Ne

15. Da li su vas uputili na bazu podataka?	Da	Ne
16. Da li ste vidjeli zaposlenike da jedu ili piju pred korisnicima?	Da	Ne
17. Da li ste za vrijeme svog posjeta vidjeli ili čuli zaposlenike u neprimjerenom osobnom razgovoru sa kolegama, članovima obitelji ili prijateljima?	Da	Ne
17.a Objasnite:		
18. Kada ste im na odlasku zahvalili i pozdravili, da li su vam odzdravili?	Da	Ne
19. Da li je zaposlenik imao i zadržao pozitivan stav tijekom vašeg razgovora?	Da	Ne
20. Komentari:		

Sveukupni dojam:

[povratak](#)

Da li je bilo lako surađivati s ovom knjižnicom?

Da, jer _____

Ne, jer _____

Ako bi ste imali potrebu vratiti se, da li bi ste to i učinili?

Da, jer _____

Ne, jer _____